

σκοπόν τοῦ Πλάστου, τέλειον καὶ ἀσφαλές εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ δὲν ὑπόκειται, εἰ μὴ εἰς τὴν ἐπιβρόχην τῶν ἐξωτερικῶν σωμάτων, ὡς μέρος τῆς δημιουργίας τοῦ παντός. Πρὸς τοῦτοις ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐξωτερικὸν ἄλλο σύστημα ὀργάνων, διὰ νὰ φυλάττωσι τὸ ἐσωτερικόν, ἀκολουθοῦντα τῆς ψυχῆς τὰ βουλευόμενα· ὅθεν ἀμέσως ὑπόκεινται εἰς τὴν βούλησιν αὐτῆς, κινεῖνται, ὡς ἐκείνη προστάττει, γίνονται ἐρμηνεῖς τῶν διαθέσεων αὐτῆς, μνησταὶ τῶν ἐξω συμβαινόντων, ὅπλα κατὰ τῶν ἐναντίων, φύλακες ἐν τοῖς κινδύνοις, ὄργανα τροφῆς, καὶ πολύτιμα μέσα τῆς τελειοποιήσεως τῶν λογικῶν δυνάμεων. Παρὰ τήρησον τὰς θαυμασὰς ἐνεργείας ἐνὸς μόνου τῶν ἐξωτερικῶν τούτων, ὀργάνων, καὶ θαυμάζων, ὦ ἄνθρωπε, τὸν Πλάστην σου, συλλογίζου τρέμων, πόσῃ ἐπιμέλειαν καὶ προσοχὴν πρέπει νὰ ἔχῃς εἰς τὴν φύλαξιν τῆς ὑπάρξεώς σου, καὶ εἰς τὴν γύμνασιν καὶ ὀρθὴν χρῆσιν τῶν σωματικῶν σου δυνάμεων· παρὰ τήρησον, λέγω, τὰς ἐνεργείας τοῦ σμικροτάτου τούτου ὀργάνου τῆς γλώσσης σου. Ἐναρθρόνουσα τὴν φωνὴν μὲ διαφόρους κινήσεις πρὸς παράστασιν τῶν αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, κάμνει τοὺς ἄλλους νὰ καταλαμβάνωσι τὰς χρεῖας σου, τὰς διαθέσεις καὶ τὰ νοήματα τῆς ψυχῆς σου. Κινεῖς τὸ σμικροτάτον τοῦτο ὄργανον, καὶ διαθέτεις κατὰ μυρίους τρόπους τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τῶν ἄλλων· κάμνεις αὐτοὺς νὰ χαίρωνται, νὰ λυπῶνται, νὰ κλαίωσι, νὰ ἡδύνωνται, νὰ ἐνθουσιάζωνται, νὰ ἐπιχειρίζωνται ταῦτα, ὃ ἀπέχουσιν ἐκείνων. Συλλογίσου τὸν Δημοσθένην διὰ μόνης τῆς γλώσσης αὐτοῦ ἀνατρέποντα τὰς βουλάς τοῦ πλέον δυνατοῦ καὶ πολεμικοῦ ἐχθροῦ τῆς Ἑλλάδος, διὰ μόνων τῶν ὕπλων τοῦ λόγου ἀντέχοντα τοσαῦτα ἔτη ἐναντίον εἰς μυριάδας πολεμίων· τὸν Κικέρωνα, σώζοντα διὰ τῆς γλώσσης τοὺς ἀδίκως κινδυνεύοντας, ὑπερασπίζοντα τὴν πατρίδα κατὰ τῶν φιλοδόξων ἐπιβούλων αὐτῆς, συστέλλοντα καὶ χαλινεῶντα διὰ μόνου τοῦ λόγου τοὺς δυνάστας τῶν ἐθνῶν. Παράδοξοι τῶνόντι ἐνέργειαι ἐνὸς σμικροτάτου ὀργάνου! Ἀνεξιχνίαστοι σχέσεις τῆς ψυχῆς μὲ τὴν γλώσσαν, καὶ τῆς γλώσσης μὲ τὰς ψυχὰς καὶ καρδίας τῶν ἀκουόντων! Δικαίως λοιπὸν λέγομεν, ὅτι μετὰ τὴν εἰς Θεὸν εὐσέβειαν τὸ μεγαλύτερον χρέος ἡμῶν εἶναι νὰ φυλάττωμεν τὴν ὑπαρξίν ἡμῶν, νὰ γυμνάζωμεν ὠφελίμως τοιαῦτα ὄργανα, καὶ νὰ μεταχειριζώμεθα αὐτὰ ἀξίως καὶ τῆς μεγαλειότητος τοῦ Ποιητοῦ, καὶ τῆς εὐγενείας τῆς ἐνοικούσης ἐν ἡμῖν λογικῆς καὶ ἀθανάτου ψυχῆς. Ἄνευ τῆς προπούσης γυμνάσεως αὐτοῦ, πῶς δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν αὐτὸ ἐπιτήδειον καὶ ἑτοιμον ὄργανον εἰς τὰ βουλευόμενα τῆς ψυχῆς; Διὰ τοῦτο ὁ Ἱπποκράτης ἐφρόνει καλῶς, ὅτι ἔπρεπε πάντες οἱ ἄνθρωποι, εἰ δυνατόν, νὰ ἡξεύρωσι τὴν ἰατρικὴν. *Ἡ μάθησις αὕτη, λέγει, εἶναι τιμία καὶ ὠφέλιμος διὰ τὴν συντήρησιν καὶ καλὴν διαγωγὴν τῆς ζωῆς· στοχάζομαι αὐτὴν ἀδελφὴν καὶ σύντροφον τῆς φιλοσοφίας. Ἡ φιλοσοφία εἶναι*